

Sygn. akt VIII U 1678/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Protokolant:	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2014 r. w Gliwicach

sprawy T. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale zainteresowanej K. P.

o prawo do niezrealizowanego świadczenia

na skutek odwołania T. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 12 lipca 2012 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje K. P. prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym T. P. z tytułu prawa do emerytury za okres od 6 czerwca 2012 r. do 2 stycznia 2014 r.

(-) SSO Jolanta Łanowy

Sygn. akt. VIII U 1678/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lipca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., odmówił ubezpieczonemu T. P. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w związku z tym, iż nie udowodnił on 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Podniósł, że zgodnie z zeznaniami świadków, o przesłuchanie których wnosił, wykonywał pracę w warunkach szczególnych przez okres co najmniej 15 lat i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 29 stycznia 2013r., sygn. akt VIII U 2506/12 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych od dnia 5 czerwca 2012r., tj. od ukończenia 60 roku życia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

- art. 233 § 1 kpc, przez przekroczenie przez Sąd I Instancji granic swobodnej oceny dowodów i błędne ustalenie, że odwołujący w okresie składkowym i nieskładkowym 25 lat wykazał ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach,

naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 z 1983 r. poz.43 z późn. zm.) przez błędne uznanie, że odwołujący ma prawo do emerytury z tytułu wykonywanej pracy w warunkach szczególnych od dnia 5 czerwca 2012 r., tj. od ukończenia 60 roku życia.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Na uzasadnienie skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy oparł się wyłącznie na zeznaniach odwołującego oraz na świadectwie pracy w szczególnych warunkach wystawionym przez pracodawcę odwołującego. Nie odniósł się jednak „w zakresie przedmiotowego świadectwa do zastrzeżeń organu rentowego do tego dokumentu”. Organ rentowy wskazał, że odwołujący przedstawił dwa świadectwa pracy w szczególnych warunkach. W pierwszym świadectwie pracy z 15 maja 1997 r. podano, że odwołujący w okresie od 1 stycznia 1977 r. do 15 maja 1997 r. był zatrudniony na stanowisku spawacza-brygadzysty, a w drugim z dnia 19 maja 1997 r. podano, że odwołujący w tym okresie wykonywał pracę spawacza rurociągów w głębokich wykopach oraz montera instalacji sanitarnych, grzewczych i gazowych wymienioną w Wykazie A Dziale V pkt. 1 stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. Dane zawarte w świadectwie z dnia 19 maja 1997 r. były również niekompletne.

W toku postępowania apelacyjnego ubezpieczony T. P. zmarł, a w jego miejsce, po myśli art.136 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstąpiła jego żona, K. P..

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 12 czerwca 2014r., sygn. akt III AUa 1050/14 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał Sprawę Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i (...) w G. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, iż istotą niniejszego sporu pozostaje rozstrzygnięcie, czy zatrudnienie ubezpieczonego w spornym okresie od 1 stycznia 1977 r. do 15 maja 1997 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. odbywało się w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., a zatem, czy wykonywana przez ubezpieczonego praca mieści się (i w których) pozycjach wykazu. Dotyczy to w szczególności takiej pracy montera instalacji sanitarnych, grzewczych i gazowych, która ewentualnie nie polegała na pracy przy spawaniu i nie odbywała się w głębokich wykopach.

Dopiero ustalenie tych okoliczności pozwoli na ewentualne rozstrzygnięcie, czy zmarłemu T. P. przysługiwało prawo do spornej emerytury po myśli art.184 ust.1 i 2 w zw. z art.32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust.1 i § 4 ust.1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.),
a w konsekwencji na przyznanie wdowie po ubezpieczonym prawa do niezrealizowanego świadczenia na zasadach art.136 ust.1 cytowanej ustawy.

Sąd ponownie rozpoznając sprawę ustalił co następuje:

T. P., urodzony (...) był uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zmarł w dniu 2 stycznia 2014r.

W dniu 8 maja 2012r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył 5 czerwca 2012r. i nie był członkiem OFE

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat, w tym nie udowodnił żadnych okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A.

Po przeanalizowaniu sprawy ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję nie uznał za pracę w warunkach szczególnych, pracy w okresie od 1 stycznia 1977r. do 15 maja 1997r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G., z uwagi na fakt, iż odwołujący za ten okres nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W toku procesu Sąd ustalił, iż w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. w spornym okresie od 1 stycznia 1977r. do 15 maja 1997r. ubezpieczony pracował jako spawacz. Do obowiązków T. P. należały prace spawalnicze. Prace te wykonywał w zespole robót Nr 5 tj. w zespole instalacyjnym, który zajmował się instalacjami wodnymi, gazowymi i centralnego ogrzewania. Na stanowisku spawacza pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ustalono, że T. P. zmarł w dniu 2 stycznia 2014r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań świadków: A. C., F. D., H. S. i M. T. (zapis rozprawy z dnia 4 listopada 2014r. 7 min. 55 sek. – 35 min. 38 sek.), akt osobowych ubezpieczonego T. P. (kopetra – k. 92 a.s.), a także akt organu rentowego oraz dołączonych do akt sprawy.

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy.

W szczególności Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom świadków, gdyż są spójne i wzajemnie się potwierdzają a nadto znajdują potwierdzenie w dokumentacji osobowej T. P..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej K. P. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl 184 ust 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2012r. – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługiwała pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z dniem 1 stycznia 2013r. treść art. 184 ust. 2 ustawy, uległa zmianie – na mocy art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012r. poz. 637). Zgodnie z aktualnie obowiązującym art. 184 ust 2 ustawy, od 1 stycznia 2013r. rozwiązanie stosunku pracy nie jest już przesłanką konieczną do nabycia emerytury na podstawie tego przepisu.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zaś do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy okresy zatrudnienia T. P.

w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. w spornym okresie od 1 stycznia 1977r. do 15 maja 1997r. można uznać z okresy pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku, wykonywanej w szczególnych warunkach, a tym samym, czy ubezpieczony spełniał przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, po ukończeniu 60 roku życia, a w następnie, czy ubezpieczona K. P. spełnia warunki do niezrealizowanego świadczenia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i

zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE i rozwiązaniu stosunku pracy - do 31 grudnia 2012r. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Należy podkreślić, że okres zatrudnienia może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych, gdy pracownik faktycznie wykonywał prace objęte wykazem prac uprawniających do wcześniejszej emerytury, pomimo że stanowisko jakie mu formalnie przypisano nie jest wymienione w wykazie. Wymieniony wyżej wykaz A nie określa bowiem stanowisk pracy, ale definiuje rodzaj prac, które są uważane za wykonywane w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie dla zakwalifikowania pracy jako realizowanej w szczególnych warunkach ma nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale rodzaj, charakter i warunki pracy.

Zgodnie z wykazem A, dział XIV poz. 12 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym są pracami w szczególnych warunkach, uprawniającymi do niższego wieku emerytalnego.

Według oceny Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w tej konkretnej sprawie wykazało w sposób jednoznaczny, że ubezpieczony T. P. ukończył 60 rok życia, i na dzień 31 grudnia 1998r. udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych

i nieskładkowych, w tym ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Nie budzi wątpliwości Sądu, że praca ubezpieczonego

w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. w spornym okresie od 1 stycznia 1977r. do 15 maja 1997r. była faktycznie pracą w warunkach szczególnych określoną w wykazie A, dziale XIV:

- poz. 12, tj. spawacz przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

Organ rentowy nie uwzględnił odwołującemu tych okresów pracy, argumentując że nie przedłożył on za te okresy świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Trzeba jednak podkreślić, iż w myśl z ugruntowanego już stanowiskiem judykatury

i doktryny „sądy pracy i ubezpieczeń społecznych rozpoznając sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych dokonują kontroli zgodności decyzji administracyjnych wydanych w tych sprawach z prawem w trybie odrębnym określonym w kodeksie postępowania cywilnego, w którym to trybie **nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu administracyjnym toczącym się przed organami rentowymi**” (vide – wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 kwietnia 1996r., sygn. akt III AUr 235/96, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 1997r., nr 1, poz. 2). Z kolei w wyroku z dnia 25 lipca 1997r. sygn. akt II UKN 186/97 Sąd Najwyższy stwierdził, że: „W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1984r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.)”(OSNP z 1998r, Nr11, poz. 342).

Tak więc w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych mogą być przeprowadzane wszelkie dowody zmierzające do prawidłowego rozstrzygnięcia.

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że T. P. z dniem 5 czerwca 2012r., tj. z dniem ukończenia wieku emerytalnego spełnił łącznie wszystkie warunków niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).

W toku postępowania ubezpieczony T. P. zmarł, a w jego miejsce, po myśli art. 136 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstąpiła jego żona, K. P..

Zgodnie z art. 136 ww. ustawy w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła.

Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

Ustalono, że T. P. zmarł w toku postępowania sądowego w dniu 2 stycznia 2014r., a do sporu skutecznie wstąpiła żona K., wobec czego Sąd badał, czy odwołująca spełnia przesłanki do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu.

Według oceny Sądu odwołująca K. P. spełnia przesłanki pozwalające na wypłatę niezrealizowanych świadczeń w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) za okres od 6 czerwca 2012r. tj. od daty, w której T. P. nabyłby prawo do emerytury do 2 stycznia 2014r. tj. do dnia zgonu.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSO Jolanta Łanowy